

Інструкційна картка

до лекційного заняття №3.

2 год.

Змістовий модуль 1.

Тема заняття 1.4. Планування та благоустрій садиби та присадибної ділянки.

Мета:

Навчальна: розглянути та засвоїти матеріал по темі. З'ясувати як правильно спланувати та благоустроїти садибу. Розглянути найбільш доцільне розміщення житлового будинку, господарського двору, зелених насаджень, проїздів тощо. Навчитись оптимально планувати садибу. Застосовувати знання для планування присадибної ділянки. Розрізнити типи господарських будівель та дати їм характеристику.

Розвиваюча: заохочувати студентів до вивчення дисципліни «Сімейно-побутова культура та домашня економіка». Розвивати логічність мислення, почуття відповідальності, впевненості. Розвивати якості спостережливості, уважності, самостійності, намагання принести користь родині. Розвивати навички самостійної роботи з навчальним матеріалом.

Виховна: виховувати любов до сім'ї. Виховання охайності гуманності, краси, дисциплінованості. Виховання мотивів навчання та праці.

Тип заняття: Комбіноване заняття

Методи навчання: лекція, розповідь, пошукова бесіда, робота з підручником, самостійна робота.

Література:

Програма дисципліни «сімейно-побутова культура та домашня економіка»; Т.Б.Гриценко, Т.Д.Іщенко, Т.Ф.Мельничук «Сімейно-побутова культура та домашня економіка» Навчальний посібник.-К.:Вища освіта, 2004.-480с.

С.А.Вишневецький «Сімейно-побутова культура та домашня економіка» Навчальний посібник. К.: Аграрна освіта, 2001.-362с.

Ресурси мережі Інтернет.

Структура та зміст заняття

I. Організаційна частина

Перевірка готовності групи до заняття, відмічання відсутніх.

II. Актуалізація опорних знань студентів.

Фронтальне опитування:

- 1.Які види кухонь розрізняють на сучасному етапі?
- 2.Чим відрізняється облаштування кухні у міській квартирі і сільському садибному будинку?
- 3.Які основні електроприлади полегшують роботу на кухні? Назвіть та дайте характеристику їх.

III. Мотивація навчальної діяльності. З'ясувати, як правильно спланувати садибу та присадибну ділянку. З'ясувати, у які блоки об'єднуються будівлі на присадибній ділянці.

IV. Повідомлення теми, мети, плану вивчення теми.

Навчальні питання:

1. Особливості обладнання садибного будинку.
2. Планування садиби та присадибної ділянки.
3. Присадибні господарські будівлі.
4. Економне ведення присадибного господарства.

V. Вивчення нового навчального матеріалу

Важлива відмінна особливість сільського садибного житла - його органічна і безпосередня зв'язок із землею. Кожна з квартир вдома має самостійний вихід на примикає до нього земельну ділянку. Присадибна ділянка, призначена насамперед для ведення підсобного господарства, включаючи утримання домашніх тварин і птиці, вирощування плодово-ягідних культур, сприяє встановленню тісного контакту простору квартири з навколишнім природним середовищем. Крім того, на присадибній ділянці надається можливість для організації відпочинку на відкритому повітрі, що істотно підвищує рівень психологічного комфорту житла і житлового середовища в цілому.

Формування особистого підсобного господарства в сільській сім'ї тісно пов'язане з особливостями праці, побуту, національними уявленнями, існуючими в регіоні традиціями. Підсобні господарства зазвичай підрозділяють на розвинені - з вмістом великої та дрібної худоби і птиці, з садом і городом; обмежені - дрібна худоба і птиця, сад і город; мінімальні - сад, город і птиця.

Розміри присадибної ділянки диктуються типом житлового будинку, числом квартир в ньому, обраним архітектурно-планувальним прийомом розміщення житлових і господарських будівель, а також санітарно-гігієнічними та протипожежними вимогами. Істотний вплив на розміри ділянки надають склад сім'ї і ступінь зайнятості її членів у громадському виробництві, визначають у кінцевому рахунку конкретний вид особистого підсобного господарства. Прийняті розміри, форма та конфігурація присадибної земельної ділянки повинні забезпечувати функціонально зручний, економічний і композиційно виразне розташування складових його елементів. Місце розташування житлового будинку, господарських і підсобних будівель на території ділянки вибирають в залежності від специфічних умов конкретного регіону будівництва, природно-кліматичних факторів, особливостей рельєфу місцевості, характеру ґрунту, напрямів панівних вітрів, орієнтації ділянки по сторонах горизонту, розташування основних транспортних і пішохідних комунікацій з обов'язковим

урахуванням естетичних якостей ландшафту і принципів архітектурно-планувальної організації всього поселення. Композиція садибного комплексу повинна бути цільною і впорядкованою, масштабно і пластично погодженою з навколишнім забудовою, та із природним ландшафтом. При формуванні присадибної ділянки та розміщенні на його території житлових і господарських споруд необхідно дотримуватися суворе функціональне та планувальне зонування з чітким виділенням трьох основних зон: господарсько-побутової, садово-городній і відпочинку. Розташування господарських і побутових будівель на території присадибної ділянки визначається їх призначенням і розмірами, а також загальною площею і конфігурацією самої ділянки. Найбільше поширення набули чотири основні прийоми розміщення господарських приміщень і надвірних будівель на ділянці:

- 1) всі господарські приміщення згруповані в одній або двох будівлях за будинком на задній стороні ділянки або в його бічній межі
- 2) частина господарських приміщень блокується з житловим домом, інші розташовані окремо які перебувають у глибині ділянки будівлях
- 3) всі господарські приміщення об'єднані в одному блоці з будинком
- 4) господарські будівлі розміщені по периметру відкритого двору - за типом замкнутої селянської садиби, який примикає до житлового будинку або розташований на відстані необхідного санітарного розриву від нього

Якщо перші два прийоми організації садибного комплексу можна використовувати практично в будь-яких кліматичних умовах, то третій і четвертий більше підходять до умов з суровою тривалою зимою. Крім того, в районах Півночі господарські приміщення можна розмішувати під одним дахом з житловим будинком (за наприклад традиційного селянського будинку-комплексу) або пов'язувати з будинком критим переходом. Взагалі ж раціональна й економічна функціонально-планувальна організація садибного комплексу передбачає максимально можливе скорочення часу і трудових витрат на ведення особистого підсобного господарства, а це вимагає встановлення зручних і коротких пішохідних зв'язків як між будинком і різними господарськими та побутовими приміщеннями, так і між самими господарськими приміщеннями. Надвірні споруди рекомендується розташовувати по відношенню до дому в такий послідовності, яка виключала б зайві і зворотні ходіння до них. Найближче до будинку може знаходитися літня кухня з льохом, а також спеціальне приміщення для переробки садово-городньої продукції. Сарай для зберігання сільськогосподарського інвентаря доцільно розмішувати поблизу від городу і споруд, де утримується худоба, або блокувати з ними.

Житловий будинок, який є композиційним центром садиби, рекомендується будувати на деякій відстані від вуличного тротуару. Територію між будинком і вулицею слід використовувати для влаштування палісадника, де

висаджують декоративні чагарники і квіти, - це дозволить знизити рівень шуму, охоронить житлові приміщення від вуличного пилу і, крім того, прикрасить дім і всю присадибну ділянку. Об'ємно-просторова організація всього садибного комплексу, його архітектурно-художнє рішення повинні бути тісно і органічно пов'язані і з загальним архітектурним задумом населеного пункту, та з навколишнім природним середовищем. У сільському садибному будинку на відміну від міської квартири необхідно забезпечити можливість збільшення його площі і трансформації об'ємно-планувальної структури у відповідності із зміною складу та чисельності сім'ї, як це робилося в традиційному селянському житлі. Господарська зона сільського будинку повинна бути функціонально тісно пов'язана з господарською зоною садиби за допомогою пристроєних холодних сіней, шлюзів і переходів, що з'єднують надвірні будівлі з господарськими і підсобними приміщеннями житлового будинку. Основною вимогою до планувального рішення садибного житлового будинку, є чітка диференціація різних приміщень за призначенням, їх просторове групування та забезпечення зручного зв'язку між ними. З метою забезпечення необхідного рівня комфорту в межах житла передбачають зонування приміщень з поділом будинку на житлову і господарську частини, а також на «денну» і «нічну» зони. Для більш диференційованої і раціональної функціонально-планувальної організації всіх побутових процесів сучасне садибне житло прийнято ділити на зони денного перебування та спальну. В першу з них включають планувальні елементи, призначені для спільного відпочинку, прийому їжі і господарських робіт, у другу - приміщення для тихого відпочинку, особистих занять і сну. До зони денного перебування відносять: загальну кімнату, кухню або кухню-їдальню, різні підсобні приміщення господарського призначення, а також комунікації та санітарний вузол; до спальної зони - спальні кімнати, що примикають до них поєднаний або роздільний санвузол, вбудовані шафи для білизни. *Архітектурно-планувальні* рішення садибних житлових будинків різних типів відрізняються числом кімнат і площею, яка складається з житлової та підсобної, що становлять у сумі корисну (загальну) площа житлового будинку. Житлова площа включає площу всіх житлових кімнат у будинку, підсобна - площу коридорів, кухні, ванної, санітарних вузлів, комор. Житлові приміщення мають різне призначення. До них відносять: загальну кімнату, що знаходиться в зоні денного перебування, і спальні кімнати - в зоні, призначеній для нічного відпочинку. Всі житлові приміщення будинку повинні бути освітлені природним світлом у відповідності з необхідною нормою освітленості. Розміри житлових кімнат, їх пропорції, розташування вікон і дверей повинні

дозволяти зручно розмістити меблі та предмети обстановки, причому глибина житлових кімнат не повинна перевищувати подвійної ширини. Всі приміщення сільського садибного будинку можуть бути розташовані в одному рівні, з перепадом в півповерху, в двох або в різних рівнях. В підвальному або цокольному поверсі можна обладнати господарські приміщення, комори та інші підсобні приміщення. Спальні кімнати проектуєть як на одного, так і на двох людей, для дітей і для дорослих членів сім'ї. Вхід в них рекомендується організувати із загального холу, що має безпосередній зв'язок з санітарним вузлом - сумісним чи роздільним. Вельми бажано у спальнях мати вбудовані шафи для білизни. Дитячу спальну кімнату можна обладнати спеціальними меблями, включаючи шафу-стелаж або книжкову полицю, письмовий або відкидний робочий стіл біля вікна. Обов'язкова організація невеликої вільної зони для руху. Загальна кімната, - як правило, найбільша за площею кімната сільського житлового будинку - призначена для денного відпочинку і занять членів сім'ї, служить місцем для прийому гостей, в разі ж відсутності кухні-їдальні - і їдальнею. Оскільки вона виступає одним із головних, приміщень будинку, доцільно її розміщувати поблизу від основного входу. Необхідно передбачити і зручний зв'язок загальної кімнати з кухнею. Якщо її використовують в якості їдальні, то бажано прибудувати розсувні перегородки або спеціального передатного вікна з кухні в цю кімнату. В окремих випадках на стику між загальною кімнатою і кухнею можна обладнати спеціальну обідню зону, яку можна виділити розсувними перегородками. Особливу увагу при організації спільної кімнати необхідно приділити можливості раціонального розміщення меблів. Не рекомендується розташовувати єдину в будинку внутрішню частину сходи в межах загальної кімнати, щоб не перетворювати її в прохідну.

VI. Підведення підсумків заняття.

Повинні вміти:

1. Планувати присадибну ділянку.
2. Розрізняти типи господарських будівель та давати їм характеристику.
3. Знати особливості обладнання садибного будинку.

Контрольні запитання:

1. Як раціонально організувати присадибну ділянку і економно використовувати її площу?
2. У які блоки об'єднуються будівлі на присадибній ділянці?
3. Обговоріть, яку шкоду може принести навколишньому середовищу безгосподарність людей?

5. Як ви розумієте поняття “безвідходна технологія домашнього господарства”? Чи використовує її ваша сім’я?

VII. Домашнє завдання.

С.А.Вишневецький «Сімейно-побутова культура та домашня економіка» Навчальний посібник. К.: Аграрна освіта, 2001.-362с. **с.69-78.** Відповідати на питання.

Т.Б.Гриценко, Т.Д.Іщенко, Т.Ф.Мельничук «Сімейно-побутова культура домашня економіка» Навчальний посібник.-К.:Вища освіта, 2004.-480с. **с.164-165.**